

VALTAKUNNALLINEN
KEHITTÄMISTEHTÄVÄ

Helsingin kaupunginkirjasto

Valtakunnallinen kehittämistehtävä

TOIMINTASUUNNITELMA 2021

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Painopistealueet 2021	3
2.1 Muita poimintoja vuodelle 2021	3
3. Kansallinen yhteistyö.....	4
3.1 Yhteistyö alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa.....	4
3.2 Finna	4
3.3 Yleisten kirjastojen digimediahanke.....	5
3.4 Yleisten kirjastojen digitukihanke.....	5
3.5 Keskeisimmät yhteistyötahot	5
Yleisten kirjastojen neuvosto	5
Kansalliskirjasto	5
Yleisten kirjastojen konsortio	5
Aluehallintovirastot	6
Opetus- ja kulttuuriministeriö	6
4. Kirjastot.fi-palvelukokonaisuus	6
Biblioteken.fi.....	6
Digi.kirjastot.fi	8
Fono.fi.....	9
Frank-monihaku/Söksam.....	9
eKirjasto.....	9
Kirjasampo	11
Kirjastohakemisto.....	12
Kirjastokaista	12
Kysy kirjastonhoitajalta	15
Makupalat.fi	16

Musiikkikirjastot.fi	16
Sivupiiri	18
5. Ammattipalvelut.....	18
6. Kansainvälinen viestintä	19
7. Viestintä.....	19
Yleisiä painopistealueita vuonna 2021	20
Muita poimintoja vuodelle 2021	20
Osallistuminen työryhmiin	21
8. Kaukopalvelu	21

1. Johdanto

Lain yleisistä kirjastoista mukaan (29.12.2016/1492) ”Yleisten kirjastojen toiminnan tasapuoliseksi tukemiseksi valtakunnallisella kehittämistehtävällä toteutetaan yleisten kirjastojen yhteisiä palveluja ja edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa” (7 §).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen yleisistä kirjastoista (660/2017) mukaan Helsingin kaupunginkirjasto on vastannut Valtakunnallisesta kehittämistehtävästä 1.1.2018 alkaen.

Valtakunnallinen kehittämistehtävä (VAKE) on organisoitu Helsingin kaupunginkirjastossa Valtakunnallisille kehittämispalveluille. Se tuottaa kirjastojen yhteisiä verkko- ja viestintäpalveluita sekä edistää kirjastojenvälistä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja vastaa valtakunnallisesta kaukopalvelusta.

VAKE on myös vahva verkostotoimija, kehittäjä ja kirjastojen yhteinen tuki. Sadat ammattilaiset osallistuvat VAKEn palvelujen tuottamiseen – ja hyötyvät niiden käytöstä itsekkin. VAKE:lla on suuri rooli esimerkiksi alusta- ja rajapintapalvelujen tarjoajana ja toisaalta erilaisten laadukkaiden verkkosisältöjen tuottajana.

2. Painopistealueet 2021

Koronaepidemian vuoksi on vielä syytä varautua poikkeustilanteisiin. Verkkopalveluiden kysynnän jatkuvasti kasvaessa verkkopalvelutuotannon ja -palveluiden toimivuus on varmistettava kaikin tavoin. Virtuaalisten yhteydenpitotapojen ja viestinnän on vakiinnuttava vankemmaksi, jotta hyvä yhteys kirjastokenttään pysyy yllä. Matkustaminen jää todennäköisesti huomattavasti vähäisemmäksi kuin aikaisempina vuosina, siksi suhteiden ylläpito ja palveluiden näkyvyys täytyy muutoin varmistaa.

Saavutettavuuskorjaukset ja uudistukset toimeenpannaan niihin Kirjastot.fi-verkkopalveluihin, jotka eivät ole vielä saavutettavia.

VAKE edistää osaltaan Finna-vision 2025 toteutumista, keskeisinä keinoina tiivistyvä Finna-yhteistyö sekä VAKE-toiminnan kehittäminen. Hyvä yhteistoiminta Kansalliskirjaston, muiden kirjastojen ja toimijoiden kanssa on välttämätöntä.

Yhdenveroisempaa pääsyä yleisten kirjastojen digimediaan, asuinpaikasta riippumatta, on edistetty erilaisten hankemäärärahojen turvin. VAKE on eri tavoin mukana mm. edistämässä digimediapalvelukonseptiselvitystä (06/2020–06/2021) ja metatietoekosysteemin muodostamista. Tätä toteutetaan esimerkiksi yhteistyöllä Kansalliskirjaston kanssa, tukemalla YKN:n uutta metatietoryhmää sekä vaikuttamalla kansallisissa ryhmissä, mm. Finna-konsortior ryhmässä ja Kansalliskirjaston Tiedonhallinnan ohjausryhmässä.

2.1 Muita poimintoja vuodelle 2021

- Teknisen tiimin (DevOps) toiminnan kehittäminen ja teknisen palveluinfran toimivarmuuden edelleen kehittäminen
- Yhteistyö tekijänoikeusjärjestöjen kanssa (Kopiosto ja Sanasto)
- Lisätään palveluiden sisältöjen ristiinlinkittämistä, ja toisaalta sisäistä hyödyntämistä Kirjastot.fi-palvelukokonaisuudessa (ml. kirjastojen yhteiseen koulutusalausta Liboppiin, Avoimet oppimateriaalit verkossa (Aoe.fi/Finna.fi).
- Verkkopalveluiden kehittämistavoitteita:
  - Kirjastot.fi-konseptiuudistuksen loppuun saattaminen
  - Makupalat.fi-uudistus
  - Kirjastohakemiston käytettävyyden parantaminen
  - Fono.fi-palvelun uudistamisen suunnittelu/toteutus

- Kirjasammon hakujen kehittäminen ja rajapinnan avaaminen
- Kirjastokaistan tekstityspalvelu
- eKirjaston jatkokehitys
- Tilastot.kirjastot.fi:n tulevaisuudesta päättäminen
- Kansalliskirjaston kehittämän automaattisen sisällönkuvailun Annif-sovelluksen integroiminen palveluihin
- Tuetaan Yleisten kirjastojen neuvoston (YKN) ja Yleisten kirjastojen konsortion viestintää, jatketaan YKN:n työvaliokunnassa ja mukana Suunta-asiakirjan työstössä. Viestintäyhteistyötä kehitetään aluehallintoviranomaisten kanssa.
- Varaudutaan mahdolliseen VAKE-rahoituksen pienenemiseen vuonna 2022 palvelukokonaisuuden laajuutta tarkastelemalla ja palveluita priorisoimalla.
- Teemavuodet ja niihin liittyvät yhteistyömahdollisuudet
- Kirjastot.fi:n koordinaatioryhmän toiminnan kehittäminen

3. Kansallinen yhteistyö

3.1 Yhteistyö alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa

Vuonna 2021 jatketaan VAKEn osalta hajautetumpaa toimintamallia VAKE-AKE-yhteistyössä, kuten yhdessä on sovittu. Kansallisen yhteistyön kokonaisuus muodostuu yhteistyöstä usean toimijan kanssa, ja VAKEn tiimissä kansallista yhteistyötä toteuttaa jokainen osana verkkopalvelutuotantoa ja viestintää. Tehtäväsivailloiltaan AKE- ja VAKE-tehtävät ovat erilaisia, mikä on hyvä huomata myös yhteistyörakenteiden osalta.

AKE-kokousten ja -työryhmien muoto ja tapaamisrytmi on vakiintunut. Vuonna 2021 AKE-johdon, AKE-linjan ja Täydennyskoulutustyöryhmän on määrä tavata 1-2 kertaa vuodessa. AKE-aamukahvit pidetään joka toinen kuukausi ja ÅKE-ryhmä tapaa myös joka toinen kuukausi. Eri tasoilla varmistetaan säännöllinen viestintä- ja muu yhteistyö. Tapaamisissa jatketaan ajankohtaisten asioiden käsittelyä, ja toiveita on esitetty myös tulevaisuus/trendi-osion mukaanottamisesta.

Kirjastojen ja Rikosseuraamuslaitoksen yhteistyöryhmä (KIRI-ryhmä, ent. Vankiloiden ja kirjastojen yhteistyöryhmä) jatkaa työtään.

Ei-vakinaisista työryhmistä Digiryhmä on sidottu Digiopastus-hankkeen määräaikaaisuuteen. Toiminnan on toivottu jatkuvan osana muuta toimintaa, kuten myös valtakunnallista koontia sekä teemojen ja materiaalien hyötykäyttöä. Liboppi-ryhmä jatkaa toistaiseksi. Lisää AKE-toiminnan vuoden 2021 painopisteistä AKE-linjakokouksen muistiossa, sivut 5-8.

3.2 Finna

VAKE on mukana rakentamassa Finna-palveluympäristöä Finna 2025 -vision mukaan. Vision tavoitteet ohjaavat Kirjastot.fi-palveluiden kehittämisen linjauksia ja Kirjastot.fi-palvelut asemoidaan osaksi Finna-kokonaisuutta. Se on entistä tärkeämpi jakelualusta Kirjastot.fi-sisällöille ja -datalle.

Vuoden 2021 aikaa edistetään Kirjastot.fi-sisältöjä ja -datan indeksointia Finna.fi:hin sekä toteutetaan muita tapoja sisältöjen näyttämiseksi Finnan hakutuloksessa. Tämä vaatii resursointia vaadittavaan rajapintatyöhön ja metatiedon yhteensopivuuteen hiomiseen. Työ alkaa Kirjasammosta. Tavoitteena on vuoden alkupuolella selvittää yhdessä Kansalliskirjaston Finna-tiimin kanssa, miten Kirjasammon sisältöjä kannattaa indeksoida, tuoda ja linkittää Finnaan asiakokokemuksen rikastamisen ja teknisen toteutuksen

näkökulmista. Samalla ratkaistaan sisältöjen tekijänoikeuksiin liittyvät kysymykset yhteistyössä Sanaston ja Kopioston kanssa. Muiden Kirjastot.fi-palveluiden, kuten Kirjastokaistan, Finna-näkyvyyttä edistetään Kirjasammon jälkeen.

VAKE on mukana kehittämässä Finna-verkkokirjastoa yleisten kirjastojen asiakaskäyttöliittymänä yhdessä Kansalliskirjaston ja muiden kirjastojen kanssa. Finna-asiakasliittymiin tarjotaan Kirjastot.fi-palveluista laadukasta sisältöä, ja sisältöjen esittämistapaa kehitetään entistä asiakaslähtoisemmäksi. Finna Luokkahuone ja avoimet oppimateriaalit avaavat uusia tapoja tarjota Kirjastot.fi-sisältöjä koulumaailmaan. Kansalliskirjaston kanssa toteutetaan yhteistyössä myös Finna-viestintää, koulutusta ja tapahtumien järjestämistä.

3.3 Yleisten kirjastojen digimedianhanke

Yleisten kirjastojen digimediapalvelukonseptiselvitys (06/2020 – 06/2021) tulee viitoittamaan pitkälle yleisten kirjastojen digitalisaation suuntaa sekä digitaalisten palveluiden ja digitaalisen asiakaskokemuksen kilpailukykyä. Lopputuloksella ja jatkotoimenpiteillä on vaikutusta myös Kirjastot.fi-palveluihin ja VAKE-toimintaan. VAKE on ollut mukana hankkeessa monin tavoin, kuten sen valmistelussa, ohjausryhmässä ja viestinnässä. Lisäksi Ekirjasto.kirjastot.fi on käytännössä toiminut konseptin testialustana laajalla käyttäjäjoukolla ja on hankkeen käytettävissä jatkossakin niin testialustana kuin yhtenä vaihtoehtona uuden digimediapalvelun edustan kehikoksi.

3.4 Yleisten kirjastojen digitukihanke

Hankesuunnitelma on toimitettu erikseen. Hankkeen myötä kehitettyjen toimivien käytäntöjen sulauttaminen VAKEn toimintaan on jo käynnissä, niistä enemmän mm. osiassa Viestintä.

3.5 Keskeisimmät yhteistyötahot

Valtakunnallista kehittämistehtävää operoiva Valtakunnalliset kehittämispalvelut panostaa yhteistyöhön kaikkien yleisten kirjastojen, muiden kirjastosektoreiden, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä aluehallintovirastojen kanssa. Kirjastopalveluissa tarpeellisia työmenetelmiä ja -välineitä kehitetään osana kansallista yhteistyötä.

Alla on erikseen mainittu keskeisimpiä. Muita sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita ovat mm. kirjasto- ja tekijänoikeusjärjestöt, kirja- ja kustannusala, tiedolla johtamisen verkosto, kunnat, kansalliset hankkeet, alan koulutusorganisaatiot ja oppimisympäristöt, täydennyskoulutuksen toimijat, sekä korkeakoulu-, AMK- ja erikoiskirjastot.

Yleisten kirjastojen neuvosto

Valtakunnallisilla kehittämispalveluilla on oikeus osallistua Yleisten kirjastojen neuvoston kokouksiin. Kehittämispalvelut antaa tarvittaessa asiantuntija-apua neuvostolle ja sen työvaliokunnalle.

Kansalliskirjasto

Yleisten kirjastojen kehittämistoimintaa toteutetaan yhä enemmän yhteistyössä Kansalliskirjaston kanssa. Finna-yhteistyö on toiminnan keskiössä.

Yleisten kirjastojen konsortio

Valtakunnalliset kehittämispalvelut osallistuu asiantuntijana Yleisten kirjastojen konsortion ohjausryhmän kokouksiin sekä toimii muutenkin yhteistyössä konsortion kanssa. E-aineistojen osalta osallistutaan

kansallisten ratkaisujen suunnitteluun ja kehitetään mm. yhteistä e-aineistokäyttöliittymää eKirjastoa yleisten kirjastojen asiakkaiden käyttöön.

Aluehallintovirastot

Aluehallintovirastojen (AVI) kanssa tehdään yhteistyötä esim. tilastoinnin, Hankerekisterin, koulutussuunnittelun ja Raportointipalvelun osalta. Lisäksi osallistutaan aktiivisesti AVI:en tiedolla johtamisen verkoston toimintaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtakunnalliset kehittämispalvelut toimii tehtävässään tiiviissä yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Lakisääteisten tehtävien lisäksi valtakunnallinen kehittämistehtävä toteuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön sille antamia muita mahdollisia tehtäviä.

4. Kirjastot.fi-palvelukokonaisuus

Biblioteken.fi

Under år 2021 fortsätter upprätthållandet, utvecklandet och marknadsföringen av den svenskspråkiga webbplatsen www.biblioteken.fi och de andra gemensamma svenskspråkiga webbtjänsterna vid Biblioteken.fi, samt samarbetet med de tvåspråkiga biblioteken med regionala utvecklingsuppdrag och andra bibliotek på svensk- och tvåspråkiga orter.

Innehållsproduktion och utveckling av webbtjänsterna

Konceptförnyelsen av Kirjastot.fi/Biblioteken.fi genomförs under året. En viktig grund för förnyelsen av webbplatsen är den Biblioteken.fi-enkät som genomfördes hösten 2020. Vi kommer bland annat att uppfylla önskemålet om att på webbplatsen tydligare skilja åt innehåll riktat till biblioteksanställda och innehåll riktat till allmänheten. Vi fortsätter också med att utveckla våra svenskspråkiga tjänster, också med tanke på tillgängligheten, samt erbjuda innehåll till bibliotekens webbsidor:

Bibliotekskanalen

- År 2021 koncentrerar vi oss på att producera svenskspråkiga fortbildningsprogram riktade främst till bibliotekens personal. Alla program textas.
- I Fokus-artiklar publiceras också under år 2021.

Länkbiblioteket

- Arbetet med att gå igenom Länkbiblioteket, reparera trasiga länkar, ta bort föråldrade länkar och sätta till nya länkar kommer år 2021 att göras utförligare än tidigare
- Vi fortsätter göra nya länksamlingar om aktuella teman
- Vid en eventuell förnyelse av Länkbibliotekets gränssnitt ses också det svenskspråkiga gränssnittet över.

Fråga bibliotekarien

- Svarandet på frågorna fortsätter som tidigare, också nya svarare välkomnas
- Vi fortsätter gå igenom och uppdatera de gamla svenskspråkiga svaren
- I slutet av år 2021 genomförs en enkät till svararna och de som fått svar
- Vi strävar till att få till stånd tekniska förbättringar, så som att korrigera problem med språkstödet för bl.a. de fria ämnesorden och att i e-posten till frågeställaren ge en länk till svaret i tjänsten och möjlighet att följa kommentarerna.

Boksampo och Sidospår

- Redaktionsarbetet med att införa nya böcker, producera boktips och artiklar om aktuella ämnen, samt att lagra författaruppgifter fortsätter.
- Vi kontrollerar att de ändringar som eventuellt görs i sökningarna och gränssnittet också fungerar på svenska.

Biblioteksregistret

- I samband med att Biblioteksregistret användargränssnitt flyttas på API V4, kontrolleras också det svenskspråkiga gränssnittet och dess tillgänglighet.

Statistikdatabasen

- användbarheten förbättrats och tillgänglighetsproblem korrigeras, vilket gäller också det svenskspråkiga gränssnittet.

Fono.fi

- Ifall Fono.fi förnyas ses också det svenskspråkiga gränssnittet över

e-biblioteket

- eBiblioteket förnyades år 2020, vilket medförde en stor förbättring med avseende på det svenskspråkiga innehållet, eftersom också Biblios böcker togs med i tjänsten. Under 2021 utvecklas vid behov det svenskspråkiga gränssnittet ytterligare.

För bibliotekens webbsidor erbjuder vi följande svenskspråkiga innehåll:

- Uppgifter om biblioteken från Kirkanta (kontaktuppgifter, öppethållningstider, information om tjänster, m.m.)
- Boksampos och Sidospårs boktips och bokhyllor, nyaste inlägg från bokbloggar, litteraturevenemangskalender
- Inbäddningsmöjlighet för alla andra videor som Bibliotekskanalen producerar
- Nyaste samlingarna och länkarna från Länkbiblioteket
- Nyaste samlingarna och nyaste svaren från tjänsten Fråga bibliotekarien, Fråga bibliotekarien frågeformulär
- Mall för informationssökningsida för Finna-biblioteken, med innehåll från våra tjänster och länkar till viktiga informationskällor.

År 2021 kommer vi också att fundera på att erbjuda innehåll från Biblioteken.fi till Liboppi.fi.

[Information, marknadsföring och samarbete](#)

Biblioteken.fi informerar om aktuella ärenden inom biblioteksbranschen och synliggör den svenskspråkiga biblioteksverksamheten i Finland. Biblioteken.fi synliggör också de finländska biblioteken i Sverige och i övriga Norden. I samarbete med biblioteken erbjuds de svenskspråkiga tjänsterna kommunernas invånare och skolor.

Vi försöker fortsätta med att sprida information om och erbjuda handledning och skolning i användningen av de svenskspråkiga tjänsterna. P.g.a. att den fysiska rörligheten troligen fortfarande är begränsad under året, använder vi alternativa metoder för detta, så som virtuella "Fråga oss" –möten och deltagande i virtuella mässor och evenemang.

Biblioteken.fi informerar på svenska förutom om de egna tjänsterna också om aktuella projekt och kampanjer, evenemang, fortbildningar och annat som är aktuellt inom biblioteksbranschen.

Informationskanaler är:

- Nyheterna och Fackkalendern på www.biblioteken.fi. I samband med konceptförnyelsen kommer dessa informationskanaler att ses över och förbättras.
- Fortbildningskalendern
- Biblioteken.fi:s, Boksampos och Sidospårs Facebook-sidor
- Facebook-gruppen Svensk biblioteksarbete i Finland där biblioteksanställda i Svenskfinland också kan diskutera med varandra
- Biblioteken.fi:s Twitter-konto.
- Bibliotekskanalens I fokus-artiklar och program

Biblioteken.fi producerar vid behov svenskspråkigt marknadsföringsmaterial. Materialet samlas i Biblioteken.fi:s materialbank och biblioteken informeras om materialet.

Planeraren för Biblioteken.fi deltar i olika arbetsgrupper och samarbetsformer, så som Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag, med deltagare från tvåspråkiga bibliotek med utvecklingsuppdrag och Regionförvaltningsverket samt håller kontakt med andra centrala aktörer så som FSBF. Också samarbetet med de andra planerarna vid enheten Nationella utvecklingstjänster fortsätter.

Digi.kirjastot.fi

Digi.kirjastot.fi-palvelu kokoaa yleisten kirjastojen digitoiman aineiston yhteen palveluun, jonka kautta aineistoilla on myös näkyvyys Finna.fi:ssä. Palvelu sisältää tällä hetkellä 383 kokoelmaa ja noin 8 000 yksittäistä aineistoa, mm. lehtiartikkeleita, valokuvia, kirjeitä ja äänitteitä.

Koronapandemia-aika lisäsi verkkopalvelujen käyttöä tuntuvasti, ja käytön kasvu näkyy myös Digi-palvelussa. Yleiset kirjastot ovat myös lisänneet verkossa tarjottavia palveluja, ja tiedusteluja Digi-palvelun käyttöön otosta on tullut kirjastokentältä useampia. Vuoden 2021 aikana tuleekin varautua uusien aineistojen vastaanottoon, parantaa palvelun toimintaa, sekä toteuttaa käytettävyyttä parantavia toimenpiteitä.

Painopisteet 2021**Uusien aineistokokoelmien vastaanotto**

Kirjastoilta on tullut yhteydenottoja, joissa toivotaan omien kotiseutukokoelmien siirtoa Digi.kirjastot.fi-palveluun. Kyseessä on suurehkoja kokonaisuuksia, joiden siirrot on suunniteltava etukäteen yhdessä kirjastojen kanssa. Varaudutaan toteuttamaan toivotut siirrot vuoden 2021 alkupuolella. Toteutus vaatii sekä tekniikan, että ylläpidon valmistelevaa työtä ja itse siirtojen toteutusta.

Käyttöliittymän toiminnallisuuden parannukset

Palvelun käyttöliittymää vaatii toiminnallisia parannuksia. Näitä ovat mm.:

- haun korvaaminen paremmin toimivalla hakumoottorilla
- karttanäkymän selkeyttäminen ja nopeuttaminen
- lisenssivalitsimen käyttöönotto
- tutkitaan mahdollisuutta rajata käyttöoikeudet ja ylläpidon näkymä kokoelmakohtaisesti
- muut mahdolliset käytettävyyttä parantavat toimenpiteet, mm. tarvittavien lisäosien asennus ja testaus

Tekijänoikeusohjeistus osaksi palvelua

Yhteistyössä Kopioston kanssa on aloitettu laatimaan kirjastoille tekijänoikeusohjeistusta koskien verkossa julkaistavaa materiaalia. Ohjeistus liitetään osaksi Digi-palvelua selkeyttämään tilannetta kotiseutukokoelmien verkkojulkaisua suunnitteleville kirjastoille. Tarvetta ohjeistukselle on, koska kyselyjä kirjastoilta suuntautuu mm. suoraan tekijänoikeusjärjestöille. Yhteistyötä Kopioston kanssa jatketaan myös ohjeistuksen valmistuttua, tavoitteena helpottaa ja selkeyttää kirjastojen julkaisutoimintaa.

Metatietojen yhtenäistäminen ja käyttöoikeustietojen yhtenäiset käytännöt

Päivitetään palvelun käyttöohjeet ja annetaan suositukset metatietojen yhtenäistämiseen. Pyritään siihen, että kaikkien aineistojen kohdalla ilmaistaan käyttöoikeustiedot selvästi. Neuvotellaan myös Finnan ylläpitäjien kanssa siirtyvien tietojen täydennystarpeista, jotta jo Finna-näkymässä olisi riittävät metatiedot vastaamassa asiakastarpeisiin.

[Fono.fi](#)

Fono.fi-palvelu (äänitetietokanta) perustuu Yle Arkiston Fono-tietokantaan. Tiedot siirretään osittain muokattuina säännöllisin väliajoin Fonosta Fono.fi-palveluun. Fono-tietokannan käyttöoikeudesta ja tietokannan tietohuollosta maksetaan Ylelle vuosittain lisenssimaksu.

Fono.fi-palvelun jatkosta tulee päättää vuoden 2021 aikana. Palvelu on uudistettava niin käyttöliittymän, julkaisualustan kuin rajapintojen osalta. Vuodesta 2007 asti palvelu on pysynyt muuttumattomana, sen käyttöliittymä ei ole saavutettava, eikä mobiilikäytettävä. Saavutettavuuskorjauksia ja muita parannuksia ei voida tehdä nykyiseen käyttöliittymään: koko käyttöliittymätoteutus ja julkaisualusta joudutaan rakentamaan uudelleen. Erityisen muutospaineen aiheuttaa myös Yle Arkiston vuoden 2021 keväällä käyttöönotettava uusi musiikin media- ja metatietopalvelu rajapintoineen. Se korvaa vanhan Fono-tietokannan sekä sen metatietoa välittävän nykyisen rajapinnan. Fono.fi:n käyttö on vuosien varrella vakiintunut ja siitä saadaan jatkuvasti myönteistä palautetta ja metatiedon täydennyspyyntöjä. On tulkittavissa, että palvelulla on oma erityinen, suhteellisen uskollinen käyttäjäkuntansa. Vuonna 2021 toteutetaan käyttäjäkysely Fono.fi:n käyttäjille ja kartoitetaan toiveita palvelun kehittämiseksi.

Vuonna 2020 saadun tiedon mukaan Yle Arkisto ei tule tarjoamaan Fono.fi:n kaltaista palvelua, eikä avaamaan metatiedon rajapintaa julkiseksi. Palvelun kokonaan lopettaminen aiheuttaisi todennäköisesti paljon negatiivista palautetta ja julkisuutta. Fono-tietokannan metatieto indeksoidaan kotimaisen aineiston osalta Violan kautta Finna.fi-indeksiin. Finna-vaihtoehtoa (kaikki Fono.fi:n metatieto indeksoidaan Finna.fi:hin tai Fono.fi toteutetaan oman Finna-liittymän avulla) tarkastellaan yhtenä uudistuksen toteutustapana.

[Frank-monihaku/Söksam](#)

Frank-monihaku hakee aineistoja noin 150 verkkokirjaston hakuliittymästä. Frank-monihakua ylläpidetään kirjastoaineiston paikannuspalveluna niin kauan, kunnes kaikkien kirjastojen kokoelmat ovat haettavissa Finnan kautta. Finna-verkkokirjastot on liitetty monihakuun Finnan rajapintaa hyödyntäen.

[eKirjasto](#)

eKirjasto.kirjastot.fi on palvelu, joka kokoaa yhteen käyttöliittymään kaikki yleisten kirjastojen tarjoamat e-aineistot. Palvelu uudistettiin kokonaisuudessaan vuoden 2020 aikana, niin ulkoasultaan, kuin toiminnallisestikin.

Palvelun käyttö on kasvanut tasaisesti vuosi vuodelta ja näyttää siltä, että käyttö jatkaa kasvuaan. Palvelun käyttömäärät suhteessa ylläpidon resursointiin tekevät palvelusta kuitenkin haavoittuvan, johon tulee löytää ratkaisu vuoden 2021 aikana. Kirjastopalvelujen käyttäjien muuttuneet toimintatavat, sekä pandemia-ajan tuomat haasteet kirjastotoiminnalle, lisäävät tarvetta tavoittaa kirjastojen asiakkaat entistä paremmin verkon välityksellä ja tuoda kansalaisten tietoisuuteen kirjastojen tarjoamat verkkosisällöt. eKirjasto vastaa osaltaan tähän tarpeeseen ja mahdollistaa valtakunnallisen viestinnän kirjastojen verkkosisällöistä.

Painopisteet vuodelle 2021

Ylläpidon automatisoinnin kehittäminen

Ylläpitoa kevennetään hyödyntäen olemassa olevia palveluja sekä automaattisen asiasanoituksen työkaluja.

eKirjaston tietuemäärät ovat kasvaneet tuntuvasti Biblio-palvelun aineistojen indeksoinnin myötä. Lisäksi kirjastojen e-aineistohankinnat ovat kasvaneet jonkin verran pandemian johdosta. eKirjaston toimivuuden ja asiakashyödyn näkökulmasta kattavat asiasanat ovat olennainen osa kokonaisuutta.

Asiasanat helpottavat aineistojen löydettävyyttä ja toimivat suosittelujen pohjana. Ylläpidollisesti asiasanoitus on pyrittävä saamaan mahdollisimman valmiina, eli siirtoina olemassa olevista palveluista, sekä hyödyntämällä automaattista asiasanoitusta. Tällöin palvelun ylläpito rajautuisi saapuvan aineiston tarkastuksiin, asiasanoituksen täydennyksiin ja luokitteluun. Seuraava vaihe on tutkia mahdollisuudet luokittelun automatisointiin.

Toimenpiteet:

- Kirjasammon datan hyödyntäminen suomenkielisen kaunokirjallisuuden osalta.
- Annif indeksointityökalun käyttöönotto ja toimivuuden testaus erityisesti suomenkielisen tietokirjallisuuden, sekä ruotsin- ja englanninkielisen kirjallisuuden osalta.
- Varautuminen muihin asiasanoitusratkaisuihin, mikäli Annif ei täytä vaadittavia tarpeita. Huomioitava erityisesti ruotsinkielinen aineisto, erityisesti ruotsinkielinen kaunokirjallisuus.
- Tutkitaan mahdollisuutta tietueiden yhdistämiseen, jolloin käsiteltävää aineistomäärää saadaan pienenennettyä tuntuvasti.
- Turvataan ylläpidollinen resurssi ja vähennetään toiminnan haavoittuvaisuutta erityisesti erikoistilanteissa, vaatii varautumista lisätyövoiman käyttöön.

Asiakaskokemuksen parantaminen

Palveluntoimittajien datan hyödyntämismahdollisuuksia tulee vielä tutkia tarkemmin. Lisäksi edellisessä kohdassa mainitut asiasanoitusratkaisut ovat keskeisiä elementtejä asiakaskokemuksen rakentajina. Aineiston löydettävyyttä voidaan parantaa kattavilla metatiedoilla, toimivalla ja tarpeisiin vastaavalla aihealuejaottelulla ja suosittelun toimivuudella.

Toimenpiteet:

- Aihealuejaottelun kehittäminen vastaamaan asiakastarpeita. eKirjaston aihealuejaottelu on palvelun alkuperäinen jaottelu, joka kaipa uudestusta. Google Analyticsin perusteella asiakkaat käyttävät usein myös aihealueita etsiessään aineistoa. Aihealuejaottelu suunnitellaan uudelleen huomioiden käytöstä saadut kokemukset, mahdolliset testaukset, sekä yhteiskunnassa ja käyttäjien tarpeissa tapahtuneet muutokset.
- Suosittelun ja suosituimmuuslistauksen jatkokehittäminen.
- Haun ja hakutulosten säätäminen.

- Lisäsuodattamien käyttöönotto.

Aineistovalikoiman laajentaminen vapaasti verkossa olevilla palveluilla

- Tutkitaan mahdollisuutta liittää eKirjaston kokoelmiin verkossa vapaasti käytössä olevaa aineistoa. Kokeilu voidaan aloittaa esim. Ylen, Helsingin yliopiston ja Svenska Litteratursällskapetin tarjoamien aineistojen osalta.
- Vapaalla verkkoaineistolla voidaan tukea myös osaltaan Tutkitun tiedon teemavuotta, ja laajentaa näin tarjolla olevan tietoaineiston määrää.

Viestintä ja yhteistyö kirjastojen kanssa

- Opastetaan ja tiedotetaan kirjastoja eKirjaston mahdollisuuksista, sekä kuunnellaan kentän kehitystoiveita.
- Asiakasviestintää tehdään teema- ja käyttäjäryhmäpohjaisesti.
- Laaditaan ensi vuoden viestintäsuunnitelma pohjautuen ajankohtaisiin tapahtumiin ja teemoihin, asiakasryhmäkohtaiseen markkinointiin ja sidosryhmille tiedottamiseen.
- Asiakasmarkkinoinnin aloitus on riippuvainen tekniikan toiminnasta. Kriittiset toiminnallisuutta haittaavat kohdat on oltava korjattuna ennen markkinoinnin aloitusta.

Kirjasampo

Kirjasampo.fi-palvelussa työskentelee informaattikko / toimittaja, joka vastaa palvelun suomenkielisistä aikuisten kirjallisuuden sisällöistä tietokannassa ja verkkopalvelussa. Toimittaja arvioi ja suunnittelee verkkopalvelun kehittämistä, kouluttaa tarvittaessa kirjastohenkilöstöä ja muita sidosryhmiä sekä koordinoi yhteistyöprojekteja. Kirjastot.fi:n vastuulla ovat myös Kirjasammon lasten- ja nuortenkirjaosio Sivupiiri, ruotsinkielinen Boksampo, sekä palveluiden tekniikka ja graafinen suunnittelu.

Kirjasammon toimitus käsittelee tietokantaan saapuvat kaunokirjallisuuden uutuustiedot ja tekee verkkopalvelusisältöä: artikkeleita, uutisia, kirjavinkkejä ja -listoja. Palveluun tilataan myös ulkopuolisilta kirjoittajilta laajoja, eri aiheita tarkastelevia kirjallisuusessseitä. Tärkeimpänä tavoitteena verkkopalvelun sisällöntuotannolla on kirjastojen työntekijöiden ja asiakkaiden pitäminen valtakunnallisesti ajan tasalla sekä uuden että vanhemman kirjallisuuden sisällöistä, ajankohtaisista teemoista ja puheenaiheista.

Sosiaalisen median kanavista käytössä ovat Facebook, Twitter ja Instagram. Marraskuun alussa 2020 Kirjasammolla on yli 3 560 Facebook-tykkääjää, yli 3 300 Twitter-seuraajaa ja yli 1 460 Instagram-seuraajaa. Lisäksi käytössä on Kirjasammon, Sivupiirin, Kirjastokaistan ja Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun yhteinen kirjallisuusaiheinen uutiskirje, jolla on nyt yli 1 050 tilaajaa. Tavoittavuutta sosiaalisessa mediassa tehostetaan vuoden 2021 aikana markkinointikampanjoilla.

Kirjasammon sisältöjä on mukana monissa paikallisissa verkkokirjastoissa (erityisesti Finna-kirjastojen kirjallisuussivuilla), joissa tulevat esiin Kirjasammon kirjavinkit, kirjallisuustapahtumien kalenteri, kirjahyllyt ja kirjablogilistan uudet päivitykset. Hyllyt ja teoskommentit mahdollistavat kirjastotyöntekijöille matalan kynnyksen osallistumisen, kuten myös Kirjasammon teostietojen täydentämistä varten tehty lomake. Jotkin kirjastot päivittävät alueensa kirjailijoiden tietoja itse suoraan Kirjasammon tietokantaan.

Yhteistyötä toimitettujen sisältöjen osalta tehdään esim. Helmet-kirjastojen kanssa (lukuhaasteen hakuohje, Docventures-vinkit, uutiset). Hämeenlinnan kirjastossa on tekeillä laaja vinkkikokonaisuus ammattikouluille suunnatuista kirjalistoista. Muiden Kirjastot.fi-palvelujen kanssa yhdistetään eri sivustojen sisältöjä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi, jotta niitä voidaan hyödyntää kirjastoissa ja opetuksessa. Kirjasammolle tehdään kattava tekstimuotoinen hakuohje, jota voi hyödyntää mm. Kirjastot.fi-palveluille perustettavassa

tiedonhaun uutiskirjeessä. Monikielinen kirjasto on tuottamassa Kirjasampoon omia vinkkilistojaan yhteisesti käytettäväksi. Kirjasampo on mukana kirja-alan järjestöjen kanssa (mm. Kirjastoseura, Kustannusyhdistys, Kirjasäätiö, Lukukeskus, Lukuliike) vuosittaisessa Lukuloma-hankkeessa, joka innostaa myös kirjastoja nostamaan perheille esiin mahdollisuutta viettää syysloma lukulomana. Vuoden 2021 aikana edistetään konkreettisesti Kansalliskirjaston kanssa Kirjasammon tietojen yhdistämistä Finnaan, tästä on pidetty alustava yhteistyöpalaveri lokakuussa 2020. Teknisistä ratkaisuista merkittävin on rajapintauudistuksen eteneminen, joka mahdollistaa Kirjasammon tietokannan kuvailutietojen hyödyntämisen muissa kirjastotietokannoissa.

Kirjasammon toimittaja on puheenjohtajana Suomen kirjastoseuran fiktioryhmässä ja jäsenenä kaunokirjallisuuden kuvailutermeistä päättävässä Kauno-ryhmässä.

Kirjastohakemisto

Kirjastohakemistoon kerätään kaikkien kirjastojen yhteys- ja palvelutiedot. Hakemisto tarjoaa mm. reaaliaikaiset aukioloajat, kartat ja toimipisteiden haun palveluiden mukaan sekä henkilökuntahaun.

Hakemisto koostuu tietokannasta (kirkanta.kirjastot.fi), responsiivisesta käyttöliittymästä ja upokkeista (hakemisto.kirjastot.fi) sekä rajapinnasta (api.kirjastot.fi). Finna.fi:n ja Finna-verkkokirjastojen toimipaikkahaku on toteutettu Kirjastohakemiston rajapinnan avulla. Myös kirjastojärjestelmätoimittajat ovat kehittäneet verkkokirjastoihin kirjastohakemisto-upokkeita.

Kirjastohakemiston käyttöliittymää parannetaan vuoden 2021 aikana ja siihen tehdään loput saavutettavuuskorjaukset. Kirjastohakemiston dataa pyritään vuoden 2021 aikana tarjoamaan Suomi.fi-Palvelutietovarantoon ja sitä kautta myös Suomi.fi-palvelunäkymään. Kirjastojen aukiolo- ym. tietojen tallentaminen ja päivittäminen Kirkanta-tietokantaan on kirjastojen omalla vastuulla, mutta Kirjastot.fi antaa neuvoja ja opastusta tietojen tallentamisesta Kirkantaan.

Kirjastokaista

Kirjastokaista.fi on osa Kirjastot.fi-palvelukokonaisuutta. Kirjastokaista sisältää videoita, radio-ohjelmia, podcasteja ja blogiartikkeleita kirjallisuudesta ja kirjastoista. Kirjastokaista osallistuu ohjelmillaan lukemisen edistämiseen sekä kirjastojen palveluiden ja ajankohtaisten teemojen esittelyyn, viestintään ja markkinointiin. Lisäksi Kirjastokaista toimii koulutuskanavana mm. kirjastoammattilaisille, alan opiskelijoille ja opettajille.

Kirjastokaistan ohjelmia voi jakaa sosiaalisessa mediassa ja upottaa vapaasti eri sivustoille. Niitä saa esittää kirjastotilassa, tilaisuuksissa ja osana opetusta oppitunneilla, niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Ohjelmilla ei ole rajattua julkaisu-aikaa, vaan ne ovat katsottavissa ja kuunneltavissa rajatta. Kirjastokaistan kaikki somevideot sekä lyhyet videot ja dokumentit on tekstitetty jo vuosien ajan. Syyskuusta 2020 alkaen kaikki uudet videot on tekstitetty, kuten lainsäädäntö edellyttää. Lisäksi teemme käännöksiä ohjelmista resurssiemme puitteissa. Tällä haluamme tukea niiden saavutettavuutta kotimaassa sekä mahdollistaa myös leviämistä laajemmin, sillä ohjelmiimme suuntautuu myös kansainvälistä kiinnostusta. Ohjelmia tuotetaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Ohjelmatuotannon lisäksi Kirjastokaista tarjoaa kirjastohenkilöstölle tukea ja neuvontaa videoiden ja striimien tekemiseen, ohjelmien julkaisuun ja markkinointiin sekä tekniikkaan liittyvissä kysymyksissä.

Ohjelmatuotannon keskeiset sisällöt

Korona on vaikuttanut myös Kirjastokaistan sisällöllisiin painopisteisiin ja ohjelmien tuotantotapaan. Kirjastokaista jatkaa kuitenkin edellisten tuotantovuosien kokemusten perusteella linjattua sisällöntuotantomalliaan. Tekstitysvaade tosin nostaa entisestään aiheisiin tarttumisen rimaa ja pakottaa hyvällä tavalla tarkastelemaan entistä tarkemmin mahdollisia päällekkäisyyksiä sisällöissä. Kirjastokaistan sisällöntuotantoa leimaavat laajat yhteistyöverkostot, valtakunnalliset hankkeet ja kampanjat sekä jatkuvuus hyväksi havaittujen sarjojen tuotannossa ja toimintatavoissa. Vuonna 2021 keskitymme tuottamaan koulutusohjelmia ja sisältöä videoupokkeisiin, joita on useiden verkkokirjastojen sivuilla.

Kirjastokaistan tuotannot 2021

Kirjallisuus- ja kirjastomarkkinointiohjelmia, jotka soveltuvat kirjastojen verkkosivuilla hyödynnettäväksi sekä sosiaalisessa mediassa jaettavaksi (Facebook-videot)

- Kirjallisuusohjelmia upokkeisiin ja some-jakoon (Kirjasammon ja muiden kirja-alan toimijoiden kanssa)
- Sivupiirin vinkkivideoita upokkeisiin ja some-jakoon (yhteistyössä Sivupiirin kanssa)
- 10? kirjastosta -sarja upokkeisiin ja some-jakoon
- Löytöretki musiikkiosastolla 2. kausi verkkosivuille ja some-jakoon (Musiikkikirjastot.fi:n kanssa)

Suoralähetyksiä ja koulutusohjelmia, joilla tuetaan maantieteellistä yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja saavutettavuutta

- Koulutusohjelmia tuotetaan yhteistyössä mm. paikallisten kirjastojen, kirjastojen hankevastaavien, aluehallintoviraston, Kirjastoseuran, Kansalliskirjaston ja kirja-alan toimijoiden kanssa.
- HUOM! Sekä kirjallisuus- ja kirjastomarkkinointiohjelmien että koulutusohjelmien tuottamisessa otetaan huomioon valtakunnalliset kampanjat ja teemat, joiden tiimoilta teemme sisällöllistä ja markkinoinnillista yhteistyötä Kirjastot.fi-palvelujen kesken. Vuonna 2021 yhteisenä teemana on mm. Tutkitun tiedon teemavuosi 2021.

Painopisteet vuodelle 2021

Painotamme vuonna 2021 koronan vuoksi koulutussisältöjä ja entistäkin vahvempaa yhteistyötä:

- **webinaarien ja striimien tuottaminen aiheista, joita kirjastoalalla erityisesti kaivataan.**
- **yhteistyön vahvistaminen AKE-kirjastojen sekä suoraan paikallisten kirjastojen kanssa.** Tämä tehdään yhdessä muiden Kirjastot.fi-palvelujen ja ylipäätään VAKE-toiminnan kautta. Vuoropuhelua vahvistetaan mm. tarjoamalla osallistumista kirjastojen etäkahveille. Osallistuminen on sekä kertomista että kuuntelemista.
- **yhteistyön vahvistaminen ja ohjelmien integroimisen edistäminen kansallisille alustoille** kuten Finna.fi:hin ja aoe.fi:hin yhdessä Kirjastot.fi:n muiden palveluiden kanssa. Hyvästä kehityksestä on esimerkkinä Kirjastokaistan sisältöjen mukana olo eKirjastossa.
- Syyskuusta 2020 alkaen kaikkien julkisten organisaatioiden on pitänyt tarjota verkkosivujensa video- ja audiosisällöille tekstitykset. Kirjastokaistan tuotantovolyyymilla tekstitysten hankkiminen ja niihin liittyvät prosessit ovat iso ja resursseja vaativa kokonaisuus. Syyskauden 2020 pilotti Lingsoftin kanssa on ollut erittäin onnistunut. Tekstityskäytännöt pitää ratkoa myös vuodelle 2021.

Kävijä- ja katselutilastoista sekä markkinoinnista

Kirjastokaistan ohjelmat ovat tiedostoina Vimeossa, YouTubessa, Facebookissa, SoundCloudissa ja iTunesissa. Suurin osa katseluista ja kuunteluista tapahtuu näillä media-alustoilla ilman kytköstä tai käyntiä Kirjastokaistan sivustolla. Mediapalveluluonteensa vuoksi Kirjastokaista poikkeaa tässä suhteesta käytössä,

saavutettavuudessa ja tilastoissa muista Kirjastot.fi:n toimitetuista sisältöpalveluista eivätkä Google Analytics -tilastot siis kerro kuin yhden osan palvelun käytöstä ja suosittuudesta.

WordPressillä tuotetun kolmekielisen Kirjastokaista-sivuston ylläpitoon ja medioiden sisällönkuvailuun panostetaan kuitenkin paljon, sillä sivusto kokoaa ohjelmat informaatioarkkitehtuuriltaan eheäksi ja hakuominaisuuksiltaan hyväksi kokonaisuudeksi, joka mahdollistaa myös sisältöjen hyödyntämisen eri rajapintojen kautta. Kirjastokaista toimii myös eri alustoilla olevien medioiden ja koko Kirjastokaistan tuotantokokonaisuuden näyteikkunana ja käyntikorttina. Kirjastokaistan suorien lähetysten seuraaminen tapahtuu myös Kirjastokaista.fi-sivustolla.

Korona-aika toi esille sisältöjen katseluiden ennalta-arvaamattomuuden. Vuonna 2020 koulutussisältöjen seuraajien määrä on kasvanut, mutta vastaavaa kasvua ei ole tapahtunut kirjastojen verkkosivuilla katsottavien videoiden kohdalla. Tätä toimintasuunnitelmaa kirjoittaessa Kirjastokaistan Facebookissa on 5 725 tykkääjää ja 6 137 seuraajaa ja Twitterissä 3 337 seuraajaa. Oletamme sivuston käytön, medioiden katselujen ja some-seuraajien määrän nousevat hieman vuonna 2021 edellisten vuosien trendien jatkumona.

Kirjastokaistalla panostetaan ohjelmien markkinointiin somessa, Kirjallisuuskirjeen tuottamisessa (yhdessä Kirjasammon, Sivupiirin ja Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun kanssa) ja upokkeissa (edellisten lisäksi mukana myös Makupalat). Ohjelmista ja toiminnasta kirjoitetaan myös paljon bloggauksia, Kirjastot.fi-ammattikalenteri-ilmoituksia ja artikkeleita, ja toisaalta Kirjastokaistaa esitellään osana etäkahveja ja koulutustilaisuuksia. Kirjastokaistan yhteistyökumppanit osallistuvat myös yhteistuotantojen markkinointiin. Lisäksi Kirjastot.fi:ssä tärkeänä kumppanina on myös Bib-lioteken.fi, jonka kanssa yhteistyössä ohjelmia tuotetaan ja markkinoidaan toisella kotimaisella kielellä.

Käyttöliittymä ja tekniikka

Kirjastokaista-sivustolle ei ole tulossa isoja uudistuksia vuoden 2021 aikana. Vanhimpien ohjelmien kuvailutietoja ja Google-optimointeja täydennetään osana normaalia verkkopalvelun ylläpito- ja toimitustyötä. Huolelliset metatiedot tähtäävät paitsi rikastamaan ohjelmien kuvailua, hyvään löydettävyyteen ja hakukonenäkyvyyteen myös siihen, että jatkossa Kirjastot.fi-palveluilla voisi olla yhteinen haku, joka perustuu yhteneviin kuvailutietoihin.

Tekniikka kehittyy jatkuvasti ja laadukkaan tuotannon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi Kirjastokaistalla on tarpeita uusia kalustoaan vuoden 2021 aikana.

Eritysmaininnat koskien resursseja vuonna 2021

Kirjastokaistalla on vuonna 2021 muutamia erityishuomioita koskien resurssien riittävyttä

- Toinen Kirjastokaistan kuvaajista tekee lyhennettyä työaika. Paikkaamme vajetta priorisoimalla tuotantoja, tekemällä entistäkin vahvempaa suoralähetysyhteistyötä mm. Kansalliskirjaston kanssa ja ostamalla tarvittaessa työpanosta. Kirjastokaistan toiminta perustuu vahvasti yhteistyöhön ja ohjelmien tekeminen on sidottu tiukasti tiettyyn hetkeen. Se tekee pienestä tiimistä erityisen haavoittuvan. Kiinnitämme vuoden 2021 aikana erityistä huomiota riskien minimointiin yllättävien tilanteiden osalta.
- Sekä yleisiltä kirjastoilta että muiltakin sektoreilta tulee entistä enemmän toiveita ja kyselyitä ohjelmien saamiseksi osaksi Kirjastokaistaa. Kirjastokasta on toiminut lähes koko olemassaolonsa ajan myös alustana muiden tuottamille ohjelmille ja osallistunut niiden markkinointiin. Resursoinnissa tulee ottaa huomioon tämä paine, sillä on kaikkien etujen mukaista, että Kirjastokaistalla on edelleen mahdollisuus toimia myös tässä roolissa.
- Kirjastokaista saavutti vuonna 2020 kymmenen vuoden iän. Tarkoituksenamme oli juhlistaa ja nostaa palvelua vahvasti esiin vuosipäivän tiimoilta. Olimme suunnitelleet yhteissyntymäpäivät 110-

vuotisjuhliin viettävän Kirjastoseuran kanssa, mutta koronan vuoksi ne siirrettiin syksyyn 2021. Olemme sopineet Kirjastoseuran kanssa, että jaamme syntymäpäivistä aiheutuneet kustannukset.

Kysy kirjastonhoitajalta

Kysy kirjastonhoitajalta on Suomen kirjastojen yhteinen verkkotietopalvelu. Kysymyksiin vastataan kolmen arkipäivän kuluessa. Palvelun ydintehtävä on löytää sopivia tiedonlähteitä tiedonhakijalle.

Painopisteet 2021

1. Vastaajaopastus ja tiedonhaun opastus:

Kysy kirjastonhoitajalta palvelun laadun ja toiminnan vahvistus- ja varmistusprojekti jatkuu. Kahden edellisen vuoden ajan on tuotettu materiaalia vastaamiseen, tiedonhaun osaamisen tukemiseen sekä tiedonlähteiden tuntemukseen:

- Uuden vastaajan paketti
- Tiedonhakupaketti
- Opastusta vastaamiseen -sarja
- Tiedonhaun opastuksen uusiminen Kirjastot.fi-sivustolla
- Esimerkkitiedonhaut Tiedonhaun opastus-sivulla

Vuonna 2021 ryhdytään tuottamaan Tiedonhaun uutiskirjettä, joka sisältää uusien tiedonlähteiden esittelyä. Pohja ja suunnitelmat on luotu, tekniikka odottaa viimeistelyä, joten aloitus on viivästynyt.

2. Vastaajakirjastojen ja vastaajien määrä

Palvelun laadun ja toiminnan kannalta vastaajien asiantuntemuksen lisäksi vastaajien määrä on tärkeää. Vuonna 2021 lähestymme kirjastoja kutsulla osallistua palveluun. Erityisesti kampanja suunnataan yleisille kirjastoille, joissa palvelu on toiminut vahvasti, mutta joissa koronasulku aika paljasti ikään kuin aukkoja palvelussa. Myöskin on olennaista, että edellisten eläköityneiden vastaajien tilalle opastetaan uusia.

Olisi myös syytä selvittää, onko mitään keinoja velvoittaa kirjastoja osallistumaan verkon kautta annettavaan yhteiseen vastauspalveluun. Koronasulun aikaan paljastui, että kaikkien kirjastojen asiakkaat kaipaavat tietoa liittyen omiin tarpeisiinsa tai lähipalveluihin, mutta heille ei ollut tasa-arvoisesti tarjolla tietoa. Osa kysyjistä sai vastauksia verkosta löytyvien tiedotteiden perusteella, osan asioita toimitus yritti hoitaa soittamalla kirjastoihin, mutta tämä tapa on varsin työläs ja kuormittaa yhtä lenkkiä palveluketjussa liian paljon. Kansalaisen tasa-arvoisen aseman kannalta olisi varsin tärkeää, että palvelu toimisi sillä periaatteella, että kysyjä saa parhaan mahdollisen avun, joko omasta kirjastostaan tai ainakin samasta kimpasta.

Helsingin kaupunginkirjastossa on aloitettu suunnittelu vastaamisen organisoinnista uudelleen. Kirjastot.fi on mukana työssä. Vastaajien yhteistyö ja tuki vahvistuvat uuden Teams-kanavan myötä.

3. Asiakastyytyväisyys

Kyselymittaukset vastauksen saajille sekä vastaajille loppuvuodesta.

4. Tekniset muutokset ja korjaukset

Tekniset muutokset odottavat vuoroaan toteutusjonossa. Näitä ovat vapaan asiasanoituksen ja muutaman muun yksityiskohdan yhteydessä esiintyvät kielituen ongelmat. Kysyjälle halutaan liittää vastaussähköpostiin linkki omaan vastaukseen julkisessa palvelussa sekä mahdollisuus seurata kommentointia. Tämä on vielä teknisesti toteuttamatta, välivaiheessa olemme lisänneet tekstin kommentoinnista ja peukutuksesta julkisella puolella sekä linkin uudet vastaukset -sivulle.

Makupalat.fi

Makupalat.fi:ssä jatketaan pitkän linjan ryhdistysprojekteja. Vuosi 2020 aloitettiin kategorioittain uuden materiaalin vienti. Se jatkuu vuonna 2021. Tämä tarkoittaa sitä, että kategorioita tutkaillaan yksi kerrallaan ja niihin etsitään sopivaa materiaalia puuttuvilta osin. Samalla parannellaan kategoriarakennetta, luokitusta sekä yhtenäistetään asiasanoitusta niin, että hakutulokset paranevat.

Eriytyiset painopistealueet vuonna 2021 ovat musiikkiaineisto ja ruotsinkielinen Länkbiblioteket.

Uusien linkkien luettelointi jatkuu entiseen malliin.

Teknisiä uudistuksia ei juuri pysty tekemään ennen kokonaisuudistusta. Tutkitaan kuitenkin, pystyisikö esimerkiksi pikalinkkien avulla tuomaan esille Makupalat.fi:n lasten aineistot. Muitakin usein kaivattuja kokonaisuuksia on lisätty pikalinkkeihin valmiina hakuina, esim. selkokieli, saamelaiset ja viittomakieli.

Yhteistyö jatkuu Kirjallisuusupokkeen tuottamisessa sekä yhteisissä teemaprojekteissa, joista Docventures on vuosittain toistuva.

Musiikkikirjastot.fi

Musiikkikirjastot.fi jatkaa vuonna 2021 kirjastojen asiakkaiden palvelemista vinkkaamalla, tiedottamalla ja kokoamalla musiikkietoa yhteiseen käyttöön ja levitykseen. Musiikkikirjastot.fi on mukana tuomassa saavutettavaa sisältöä suoraan asiakkaille, sosiaaliseen mediaan, verkkokirjastoihin ja ammattilaisjakoon.

Valtakunnallisen sisällöntuotannon merkitys kasvaa, kun yleisiä Finna-kirjastoja tulee lisää ja Musiikkikirjastot.fi:n sisällöt tavoittavat useampia seutukirjastoja ja sosiaalisen median toimijoita. Kirjastojen musiikkipalveluiden näkyvyyttä edistetään yhteistyössä AKE-kirjastojen, musiikkikirjastoyhdistyksen ja muiden toimijoiden kanssa.

Sosiaalisessa mediassa on vuonna 2021 tavoitteena kehittää Musiikkikirjastot.fi:n tavoitettavuutta.

Työaika

Musiikkikirjastot.fi-palvelun suunnittelijan osa-aikaista tai täyttä työaikaa täydentää ympärivuotinen ulkoa ostettu journalismi ja tekstisisältö kirjastolähtöiseen vinkkiblogiin Levyhyllyt.

Kirjastokaista-yhteistyö

Painoituksena on pitää yllä yhteistyötä Kirjastokaistan kanssa. Musiikkikirjastot.fi on mukana suunnittelemassa toista kautta videosarjaan Löytöretki musiikkiosastolla.

Kysy musiikista -yhteistyö

Kirjastot.fi:n Kysy musiikista jatkaa aktiivista asiakaspalvelua verkossa, ja aiheiden some-jakoa Musiikkikirjastot.fi:n eri kanavien ja Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun kanssa edistetään.

Finna-yhteistyö

- **Indeksointi:** Vuonna 2021 tavoitteena on edistää Levyhyllyt-blogin artikkelien indeksointia Finnaan, koska tieto- ja vinkkiblogin substanssi ulottuu entistä laajemmalle. Finna yleistyy hakukoneena yleisissä kirjastoissa, ja Levyhyllyt on helposti lähestyttävä osa rikastamaan asiakkaiden tekemiä Finna-hakuja. Vastaavasti Finnaan indeksoitua blogiartikkeliä voidaan rikastaa suoraan aiheeseen liittyvillä aineistolinkeillä.
- **Finna-musiikkisivut:** Syötteillä saatavat sisällöt tuottavat Finna-asiakkaalle syventävää ja kirjastolähtöistä blogisisältöä. Musiikin ytimessä -upokkeen informaatio ja Levyhyllyt-karuselli tuovat

musiikkisisältöjä esille visuaalisuuden keinoin. Seudulliset Finna-musiikkisivut saavat rajapinnan yli myös Twitter-syötteen ja Kysy musiikista -osion.

eMusiikki-yhteistyö

Musiikkikirjastot.fi jatkaa yhteistyötä eKirjaston kanssa, jotta eMusiikki-sisältöjen käyttö olisi entistä sujuvampaa. Työssä otetaan huomioon jo vakiintunut Naxos Music Library ja yleistyvä Rockway-verkkopalvelu.

Musiikkikirjastot.fi:n blogit

Levyhyllyt / Levyjä ja lukemista kirjastosta: Vuodesta 2014 toimitettu blogi Levyhyllyt jatkaa kirjastoaineistoihin kytkettyä musiikkijournalismia viikottaisilla julkaisuilla, jotka linkittävät levytyksiä diskografiaan, kirjallisuuteen ja videomediaan. Uusiin artikkeleihin tuodaan aineistojen suorat hakulinkit Finnaan. Takautuva Finna-linkkien päivitys kattaa vuonna 2021 Levyhyllysten kaikki artikkelit. Sisältökehityksestä tiedotetaan somen lisäksi Kirjastot.fi:n uutisissa (mm. Levyhyllyt esittelee).

Musiikin ytimessä: Tapahtuma- ja tiedotusblogi jatkaa uutisointia. Erilaisia kirjastotapahtumia jaetaan myös somessa.

Musiikki kuuluu kaikille: Ammattikunnankin tarpeisiin taipuvaa blogia käännetään jatkossa enemmän asiakkaiden suuntaan. Musiikki kuuluu kaikille jatkaa odotettujen musiikkiuutuusien tietoisuutta. Ammatillisempaa viestintää tuodaan esiin myös Kirjastot.fi:n uutisissa, tiedotus- ja keskustelusivuilla sekä Facebookin ammattisivulla Musiikkikirjastolaiset.

Tiedonhakusällöt ja hakuruudut

Musiikkikirjastot.fi jakaa etusivulla ajanmukaisia linkkivaihtoehtoja Tiedonhaun avuksi -osiossa. Verkkomusiikin laaja vinkkilista löytyy Kuuntele musiikkia -linkin takaa. Yleishyödyllistä musiikkikirjastoinfoa ylläpidetään koontisivulla Musiikkipalvelut. Etusivun ja blogien tiedonhakuruudut jatkavat yhä tarkempaa sisältönavigoinnin apuna.

Kirjastot.fi-ammattisivu

Kirjastojen musiikkipalvelut: Sivun olennaiset sisällöt siirretään Musiikkikirjastot.fi -sivulle ja arkistoon. Vanhalta julkaisualustalta siirtynyt palvelu Hankalat musiikinimet tulee vaiheittain osaksi Kansalliskirjaston ylläpitämää Fintoa. Musiikkia aiheesta -palvelun data on tallessa ja käytettävissä.

Sosiaalinen media

Sosiaalisen median valtakunnallista työtä jatketaan, yhteistyöesimerkinä Vaski-kirjastojen vinkkilevitys (Facebook ja Twitter) Finna-sivujen automaattisen sisältöpalvelun rinnalla. Tiivis yhteistyö jatkuu myös Facebook-ammattisivun Musiikkikirjastolaiset kanssa ja asiakkaiden some-kanavien kanssa (Musasto ja Helmet Musiikki). Toimitus hakee jatkoideoita mm. some-koulutuksen kautta.

Facebook: Itse tuotetut runsaat sisällöt, vinkit ja tapahtumat sekä muiden jakaminen. Musiikkikirjastot.fi tavoittelee 800 seuraajaa vuoden 2021 aikana.

Twitter: Musiikkikirjastot.fi (@musakirjastot) jatkaa sisältövinkkausta ja tapahtumatiedotusta yhteistyössä suomalaisten kirjastojen kesken. Aktiivinen toiminta tähtää 1 100 seuraajaan vuoden 2021 aikana.

Instagram: Musiikkikirjastot.fi (@musiikkikirjastot) jatkaa sisältövinkkien ja uutisten jakamista asiakkaille. Instagramissa tavoite on 1 200 seuraajaa vuoden 2021 aikana.

Musiikkiohjelmat

Osio Musiikkiohjelmat tuo esiin Kirjastokaistan ja Ylen Elävän arkiston ajankohtaisia aineistoja keskeisellä paikalla Musiikkikirjastot.fi:n etusivulla.

[Suomen musiikkikirjastoyhdistys | IAML Finland](#)

Yhdistyksen kotisivun kehittämistä ja ylläpitoysteistyötä jatketaan vuonna 2021.

Koulutustilaisuudet ja messut

Musiikkikirjastot.fi on esillä Turun kirjamessuilla, Educassa ja kirjastoalan erilaisissa koulutustilaisuuksissa, mukaan lukien etätapahtumat ja Musiikkikirjastoyhdistyksen perinteinen kevätseminaari Tampereen Metsossa.

Sivupiiri

Kirjasammon Sivupiiri jatkaa lasten- ja nuortenkirjallisuuden esittelemistä ja tarjoaa lukuvinkkejä valtakunnallisiin lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyviin hankkeisiin.

Sivupiiri tukee Seinäjoen kaupunginkirjastoa lasten ja nuorten lukemista ja lukutaitoa edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallisessa erityistehtävässä. Sivupiirin tuottamat sisällöt ovat vapaasti käytettävissä: Päivän täky -vinkit voi tilata syötteenä, ja vinkkivideot saa upokkeena kirjastojen omille sivuille. Sivupiirin sisällöstä vastaa yksi toimittaja, joka

- tuottaa Päivän täky -vinkkejä ja erilaisia kirjavinkkilistoja-tee uutisia lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyvistä ajankohtaisista teemoista, palkinnoista ja tapahtumista
- käsittelee ja täydentää lasten- ja nuortenkirjallisuuden teos- ja tekijätietoja Saha-tietokannassa
- tuottaa kirjavinkkivideoita
- pitää yllä Sivupiirin Facebook-, Twitter- ja Instagram-tilejä
- vastaa Kirjasampo.fi:n palautteisiin
- osallistuu kehittämistyöhön
- esittelee palvelua tapahtumissa ja kouluttaa palvelun käyttöön pyydettyä

5. Ammattipalvelut

Ammattipalveluiden kehittämisen painopisteitä 2021:

Tilastot.kirjastot.fi: tilastointia päivitetään yleisten kirjastojen tilastotyöryhmän esitysten pohjalta. Käyttöliittymän käytettävyyttä ja saavutettavuutta pyritään parantamaan. Tilastotietokantasovelluksen tekninen ylläpito siirtyy VAKE:n vastuulle vuoden 2021 alusta. AVI:n vetämä työryhmä tarkastelee tilastotietokannan tulevaisuutta ja mahdollista siirtoa kokonaan AVI:n vastuulle.

Hankerekisteri.kirjastot.fi: yleisten kirjastojen hankerekisteri ja sen visualisointiliittymä suljettiin 30.11.2020. Vanha hanketieto on tarvittaessa saatavissa Kirjastot.fi-toimituksen kautta. Hanketietoa ei kokonaisuudessaan siirretty AVI:n VaDi-palveluun. Hanketiedon visualisointi näytetään Aviavustukset.fi-palvelussa.

Raportointipalvelu: palvelu toimii kirjastopalveluiden vaikuttavuuden arvioinnin BI-työkaluna. Palvelu tuottaa lainausdatan ja maantieteellisen sosioekonomisen datan pohjalta kirjastopalveluiden vaikuttavuuden analyysiä. Vuoden 2021 kuluessa Raportointipalvelua laajennetaan uusiin kimppoihin. Kirjastojen vaikuttavuusalueita sekä kysyntä ja tarjontaan arvioivaa laskentatapaa kehitetään edelleen (mm. kellutuksen vaikutus, lainaajien sosioekonominen profiiliin tarkempi hyödyntäminen). Lainaajien taustatiedot saadaan

Tilastokeskuksen Väestötietokannasta. Kirjastotoimipisteiden pysyvät tunnisteet Raportointipalvelua varten tallennetaan Kirkantaan. Koha-kirjastojen kanssa käynnistetään palvelun liittymisen pilotti. Raportointipalvelusta tiedottamista aktivoidaan vuoden 2021 aikana.

WebKake: kaukopalvelutilausten hallintasovellusta käyttää 30 yleistä kirjastoa ja VAKE maksaa sovelluksen lisenssit. Vuoden 2021 aikana pyritään selvittämään yhdessä muiden kirjastosektoreiden kanssa vaihtoehtoja kaukopalvelua tukeville ICT-ratkaisuille.

Vaikuttavuus.kirjastot.fi: sivustoa pidetään edelleen julkisena, koska sen sisältämä tieto ei ole juurikaan vanhentunut. Sisällön päivittämisestä ei ole suunnitelmia. Sivustolla esitellään mm. kirjastojen kansainvälisiä ja kansallisia hyöty- ja vaikuttavuustutkimuksia ja tilastojen raportointityökaluja kehittämisen ja strategisen johtamisen välineenä.

6. Kansainvälinen viestintä

Vuoden 2021 kansainvälisen viestinnän tavoitteena on entisestään kehittää viime vuosina luotuja viestintäkanavia sekä kasvattaa tavoitettujen kirjastoammattilaisten määrää. Erityisenä painopisteenä viestinnän kehittämisessä vuonna 2021 on löytää yhä tehokkaampia tapoja tavoittaa kotimaiset kirjastoammattilaiset kansainvälisten, toisaalta myös kotimaisten englanninkielisten resurssien pariin.

Libraries.fi-sivustoa kehitetään eteenpäin. Vuonna 2021 Libraries.fi-sivuston alisivuja pyritään uudistamaan sekä kasvattamaan pääsivuston artikkelien määrää. Vuonna 2020 aloitettua ja hyvin huomiota saanutta uutisosiota ylläpidetään aktiivisesti. Uutisosio toimii erityisesti viestittäessä kompaktisti ulkomaalaiselle kirjastoyleisölle suomalaisten kirjastojen ajankohtaisista kuulumisista ja hankkeista. Uutisosion kautta pystytään tarjoamaan laajempi ja dynaamisempi kuva suomalaisesta kirjastokentästä. Myös Twitterissä ja Facebookissa aktiivisesti operoivien Public Libraries Finland -kanavien toimintaa pyritään vahvistamaan ja kehittämään edelleen.

Kansainvälisessä viestinnässä otetaan huomioon vuonna 2021 myös suorien yhteydenottojen ja tiedustelujen määrä. Julkisten kanavien kautta tehtävän ulospäin näkyvän viestinnän lisäksi yhteyttä otetaan eri aiheista ja eri kanavien kautta myös suoraan, ja tämä tulee huomioida työaikasuunnittelussa. Yhteydenotoissa vuonna 2020 näkyi toisaalta koronaviruspandemian aiheuttama kehittäminen ja kokemusten vertaaminen, mutta myös yleisesti kiinnostus suomalaista yleisten kirjastojen kenttää kohtaan on pysynyt korkealla. Matkustamisen rajoitukset näkyvät kansainvälisellä kirjastokentällä vielä 2021, jolloin muiden kanavien kautta tulevien yhteydenottojen määrän voidaan olettaa jatkuvan vähintäänkin tasaisena.

Vuonna 2021 kansainvälisen yksikön on tarkoitus jatkaa koronakevään katkaisemaa suomalaiseen kirjastokenttään tutustumista ja käydä keskustelua eri kirjastojen kanssa kansainvälisen viestinnän tarpeista. Koronatilanteesta riippuen tätä pyritään tekemään joko vierailujen tai etätapaamisten kautta tai mahdollisesti muilla keinoilla. Moni vuoden 2021 kansainvälinen tapahtuma on jo nyt siirretty virtuaalitapahtumaksi verkkoon, mutta kansainvälisen yksikön on edellisvuosien tapaan tarkoitus osallistua relevantteihin kansainvälisiin ja kotimaisiin kirjastoalan tapahtumiin. Tapahtumiin osallistutaan pandemiatilanteesta riippuen joko paikan päällä tai etänä.

7. Viestintä

Viestinnän tavoitteena vuonna 2021 on tehostaa kirjastojen yhteisten verkkopalvelujen tunnettuutta ja käyttöä ja muistuttaa eri käyttäjäryhmiä VAKEn eri palvelujen mahdollisuuksista. Kirjastot.fi:n viestintä tukee

koko kirjastokentän ja relevanttien sidosryhmien toimintaa myös konkreettisin tavoin, mm. tarjoamalla työvälineitä ja materiaaleja tiedotukseen ja markkinointiin sekä tiedottamalla alan asioista. Lisäksi viestintä tukee VAKE:n perustehtävää: kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistämistä.

Kirjastot.fi-palvelujen markkinointiin kuuluvat materiaalit niin painettuina kuin verkossakin, tapahtumat ja esittelyt kirjastoissa sekä alan seminaareissa. Tiedotus tekee tunnetuksi kaikkien kirjastojen vapaasti käytettäviä verkkopalveluja. Erityistä painoa omien palvelujen lisäksi saavat kansallinen Finna.fi sekä Kansalliskirjaston digitaaliset palvelut.

Vuoden 2021 aikana viestintä tulee työskentelemään e-materiaalien sekä yleisten kirjastojen digipalvelujen tunnetuksi tekemiseksi. Olemme mukana yleisten kirjastojen Finna-käyttöliittymän palvelumuotoilun kehittämisessä sekä Finnan koulu- ja kirjastoyhteistyölle tarjoamien palvelujen tunnetuksi tekemisessä.

Yleisiä painopistealueita vuonna 2021

- Alueellisia kehittämistehtäviä hoitavien kirjastojen kanssa jatketaan viestintäyhteistyötä. Päämääränä on tavoittaa eri kokoiset kirjastot osittain AKE-kirjastojen viestinnän avulla ja luomalla myös uusia toimintatapoja. Kirjastot.fi tulee tarjoamaan niin sanottuja teemoitettuja ”etäkahveja”, joissa voidaan tarjota arkityön tukea ja kokemusten jakamista eri aiheista. Vuoden aikana pyritään kehittämään konsepti, jossa vertaiskeskustelut ja mentoroinnit auttavat erityisesti digipalveluihin liittyvissä asioissa. Aiheet etäkokoontumisille kysytään kirjastokentältä.
- Vuosi 2021 on Tutkitun tiedon teemavuosi, mikä mahdollistaa sekä Kirjastot.fi:n palvelujen, että kirjastojen tietosisältöjen noston eri tavoin. Suomen kirjastoseuran ja muiden teemavuoteen osallistuvien kirjastojen kanssa sovitaan tematiikan nostotavoista. Kirjastot.fi tulee tuottamaan vinkkejä ja aineistoa kirjastojen käyttöön. Toimintasuunnitelma selkeytyy vuoden vaihteessa.
- Kirjastot.fi-konseptiuudistus jatkuu. Sisältöä ja viestintäkanavia selkeytetään ja saavutettavuusvaatimukset huomioidaan myös käytettävyyden sekä tekstien osalta. Tässä yhteydessä keskustellaan myös Aluehallintoviraston kanssa hyvistä tavoista tehdä viestintää sekä kirjastojen kannalta olennaisten asiakirjojen paremmasta löydettävyydestä.
- Kansallisen audiovisuaalisen arkiston (KAVI) ja AKE-kirjastojen kanssa edistetään Kansallisten mediakasvatuslinjausten viemistä käytäntöön. Kirjastot.fi tukee erityisesti aikuisten mediataitoihin liittyvää viestintää ja opastusta, yhtenä keskeisenä osana vuosittainen Mediataitoviikko 8.-14.2.2021. Yleisten kirjastojen digihanke on mukana tässä toiminnassa.
- Kirjastot.fi on kumppani monille valtakunnallisille toimijoille ja kauttamme halutaan levittää myös fyysistä viestintämateriaalia. Vuoden aikana suunnitellaan, kuinka kansalliset materiaalit saadaan yleisten kirjastojen asiakkaille. Vuosi 2021 on vaalivuosi, jolloin esimerkiksi oikeusministeriö, Sitra ym. toimijat tarvitsevat tukea demokratiakeskusteluun liittyvien materiaalien levittämisessä. Kirjastot.fi toimii myös erilasten kansallisten kyselyjen yhteistyökumppanina.

Muita poimintoja vuodelle 2021

Viestinnän tehtävänä on tiedottaa, opastaa ja kouluttaa kirjastokenttää sekä hankkia yhteisille palveluille näkyvyyttä kirjastoalan ulkopuolisissa medioissa ja palveluissa. Tavoitteena on, että viestintä reagoi kirjastoalalta tai kirjastoille tärkeitä sidosryhmiltä kuultuihin toiveisiin joustavasti resurssiensa mukaan. Näihin lukeutuu esim. seuraavia:

- Tiedotus kaikkien kirjastojen ajankohtaisista asioista ja kehitystyöstä sekä tehtäväpohjaisten viestintäketjujen rakentaminen kirjastoalan toimijoiden kanssa
- Kirjastot.fi:n tuottaminen yhteisten palvelujen koulutus, tiedotus ja markkinointi kirjastoalan sisällä, yhteistyökumppaneiden parissa sekä kansalaisten keskuudessa. Mahdollisuuksien mukaan viestintä pyrkii esiintymään myös opetusalan tapahtumissa

- Viestintä tuottaa Kirjastot.fi:n yhteisten palvelujen markkinointimateriaalit ja messuesiintymiset (Biblioteken.fi, Kysy kirjastonhoitajalta, Makupalat.fi, Kirjasampo.fi, Kirjastokaista.fi, Musiikkikirjastot.fi, ekirjasto.kirjastot.fi, digi.kirjastot.fi ja kansainvälinen toiminta sekä mahdolliset uudet Kirjastot.fi-palveluihin liittyvät tarpeet)
- Toimittajien palvelu kirjastojen verkkopalveluja koskeissa kysymyksissä
- Yleisten kirjastojen digimediahanke-kokonaisuuden (2020-21) viestintätuki
- Biblioteken.fi-käyttäjäkyselyn pohjalta tehtävä viestinnän kehitystyö
- Uudistetun eKirjasto.kirjastot.fi:n tunnetummaksi tekeminen. E-aineistoihin liittyvän tiedotuksen ja markkinoinnin suunnittelu yhteistyössä eKirjaston ja Yleisten kirjastojen konsortion kanssa
- Kirjastot.fi-koordinaatioryhmän toiminnan kehittämiseen liittyvä viestintä
- Kansalliskirjasto-yhteistyö mm. Finna.fi:n ja Finna-pohjaisten asiakasnäkymien sisällön ja markkinoinnin kehittäminen yleisten kirjastojen henkilöstölle ja yleisölle. Yhteistyö Celia-kirjaston, Monikielisen kirjaston ja Viittomakielisen kirjaston ja muiden kirjastoalan toimijoiden kanssa tiedotuksen ja markkinointimateriaalien toimittamiseksi kirjastoille
- Sosiaaliseen mediaan osallistuminen Kirjastot.fi:n ylläpitämällä sivuilla, ryhmissä ja tileillä sekä eri ammattiryhmissä. Olennainen osa some-työtä on keskustelu muiden yhteisöjen ryhmissä (digituki, opettajat, kouluttajat)
- Osallistuminen virtuaalisille Educa-messuille yhdessä Kansalliskirjaston kanssa ja mahdollisesti Turun kirjamesuille Lounais-Suomen kirjastojen osastolla, mikäli messut järjestetään

Osallistuminen työryhmiin

Viestinnänsuunnittelija osallistuu kirjastoalan työryhmiin ja yhteistyömuotoihin tarpeen mukaan konsultoiden tai toimien VAKE:n/Kirjastot.fi:n edustajana. Tämä toiminta tulee jatkumaan myös vuoden 2021 aikana. Tavoitteena on, että Kirjastot.fi on kirjastoalan tapahtumat tunteva ja tarvittaessa niistä viestimään pystyvä työkalu koko alalle. Vuodelle 2021 on tällä hetkellä tiedossa toiminta Vanhustyön keskusliiton SeniorSurf-työryhmässä, Digi- ja väestötietoviraston Digituki-verkostossa, Finna-konseptiin liittyvissä työryhmissä, erityisesti kansalaisten digitaitoihin liittyvissä hankkeissa asiantuntijakumppanina sekä Yleisten kirjastojen neuvoston Suunta-asiakirjan toteutusryhmässä. Osallistumisista päätetään periaatteella, että toiminnan pitää hyödyttää kirjastoja ja kirjastojen asiakkaita.

8. Kaukopalvelu

Helsingin kaupunginkirjasto hoitaa kirjastojen valtakunnallista kehittämistehtävää. Kaukopalvelu kuuluu kaupunginkirjaston Valtakunnallisiin kehittämisspalveluihin. Kaukopalvelu on kirjaston asiakkailleen tarjoama peruspalvelu.

Kaukopalvelu tilaa kaukolainoja kaupunginkirjaston asiakkaille Suomesta ja ulkomailta. Helmet-kirjastojen lähettävä kaukopalvelu hoidetaan keskitetysti Helsingin kaupunginkirjaston kaukopalvelussa. Lisäksi kaukopalvelu tarvittaessa välittää kaukolainoja ja jäljenteitä ulkomaisista kirjastoista muille kotimaan yleisille kirjastoille. Kaukopalvelu myös tekee yhteistyötä Monikielisen kirjaston kanssa, eli kerää ja lähettää Monikielisen kirjaston aineistoista siirtokokoelmia muille yleisille kirjastoille.

Vuonna 2021 kaukopalvelu jatkaa toimintaansa normaaliin tapaan. Lisäksi Helsingin kaupunginkirjaston kaukopalvelu osallistuu yhdessä Varastokirjaston, Kansalliskirjaston sekä Helsingin yliopiston kirjaston kanssa pohjoismaisten kirjastojen kaukopalvelukonferenssin suunnittelemiseen ja järjestämiseen. NordILL 2020 -kaukopalvelukonferenssia ei Korona-tilanteen takia päästy järjestämään vuonna 2020, kuten oli tarkoitus. Konferenssi on siirretty tapahtuvaksi syksyllä 2021. Konferenssi järjestetään normaalisti joka toinen vuosi pohjoismaissa, tällä kertaa vuorossa on Suomi.